

SMOTRYŚ

84 69

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

Egz. Nr.....3

płk. doc. dr A. BĄK

**ORGANIZACJA I PROWADZENIE NATARCIA
PRZEZ DYWIZJĘ ZMECHANIZOWANĄ (DPanc)**

BIBLIOTEKA NAUCZONA ASG WP
Archiwum Działu Złota i Specjalnych

Na świad. 339905

WARSZAWA

LUTY

1971

5100093
(84) 68

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

Egz. Nr.....3

płk. doc. dr A. BĄK

**ORGANIZACJA I PROWADZENIE NATARCIA
PRZEZ DYWIZJĘ ZMECHANIZOWANĄ (DPanc)**

BIBLIOTEKA NAUCOWA ASG WP
Archiwum Działu Zdjęć i Specjalnych

Ms owid.

039905

W A R S Z A W A

L U T Y

1 9 7 1

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SZLUBOWEGO

T A J N E

Egz. Nr..... 3

Amekl. nr 12657jr

płk. doc. dr A. BĄK

ORGANIZACJA I PROWADZENIE NATARCIA
PRZEZ DYWIZJĘ ZMECHANIZOWANĄ (DPanc)

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Delegacji Zbiórki Specjalnych

Nr ewid. 39905

PLAN WYKŁADU

TEMAT : ORGANIZACJA I PROWADZENIE NATARCIA PRZEZ DYWIZJĘ
ZMECHANIZOWANĄ / DPanc /

C E L : Przedstawić podstawowe zasady organizacji i prowadzenia
natarcia przez dywizję w warunkach zagrożenia i użycia
broni masowego rażenia.

Spis treści :

W S T Ę P

I. ZASADY OGÓLNE

- A. Warunki, charakter oraz sposoby przejścia
dywizji do natarcia - str. 3
- B. Zadania dywizji w natarciu - str. 7
- C. Skład i ugrupowanie dywizji - str. 12

II. ORGANIZACJA NATARCIA DZ / DPanc /

- A. Zakres organizacji natarcia - str. 16
- B. Podjęcie decyzji - str. 19
- C. Organizacja współdziałania - str. 29

III. PROWADZENIE NATARCIA W WARUNKACH UŻYCIA BMR

- A. Rozbicie sił pierwszego rzutu nieprzyjaciela str. 22
- B. Bój spotkaniowy - str. 25
- C. Pościg - str. 26

ZAKOŃCZENIE.

SCHEMATY :

- nr 1 - Zadania dywizji do natarcia w warunkach użycia BMR ;
- nr 2 - Zadania dywizji do natarcia w warunkach bez użycia BMR ;
- nr 3 - Ugrupowanie DZ do natarcia z rejonu wyjściowego w bezpo-
średniej styczności z nplem ;
- nr 4 - Ugrupowanie bojowe DPanc do natarcia z marszu :
- nr 5 - Odparcie przez DZ kontrataku npla z miejsca.

W S T U P

Natarcie jako zasadniczy rodzaj działań bojowych zajmuje poczesne miejsce w różnego rodzaju ćwiczeniach, rozważaniach i literaturze wojskowej. Zasady jego organizacji i prowadzenia stale ulegały i w dalszym ciągu ulegają zmianom niekiedy nawet radykalnym. Decyduje o tym w głównej mierze rozwój technicznych środków walki oraz poglądy i założenia doktrynalne. Dość duże zmiany nastąpiły zwłaszcza w ostatnich latach. Jedną z konsekwencji tych zmian jest znaczne zdezaktualizowanie się dotychczasowej literatury dotyczącej natarcia. Obecnie do praktycznego wykorzystania w szkoleniu, obok regulaminów, opisów i wniosków z ćwiczeń, najbardziej nadaje się :

- podręcznik "TAKTYKA" cz. II - omawiający, między innymi, organizację i prowadzenie działań przez pułk i dywizję w warunkach użycia BMR ;
- podręcznik " Działania bojowe wojsk bez użycia broni masowego rażenia ", w którym nasświetlono ogólne zasady i sposoby działania wojsk w powyższych warunkach ;
- " Służba sztabów ogólnowojskowych " - również podręcznik, obejmujący problematykę z zakresu roli sztabów i metod ich pracy oraz zasady opracowywania i treść poszczególnych dokumentów.

Jednak i w tych materiałach niektóre zagadnienia są już nieaktualne, a przede wszystkim dane cyfrowe. Wyjaśnia je w pewnym stopniu skrypt pod tytułem " Organizacja i prowadzenie natarcia przez DZ / DPanc / oraz niniejszy wykład. Ze względu jednak na ograniczony czas wykładu pominięto w nim wiele problemów związanych z natarciem, część potraktowano w sposób zwieszły, uważając, że przedstawiona treść powinna stanowić wprowadzenie do dalszych zajęć i ćwiczeń.

I. ZASADY OGÓLNEA. Warunki, charakter oraz sposoby przejścia dywizji do natarcia.

Uwzględniając prawdopodobny charakter oraz właściwości ewentualnych działań wojennych, należy się liczyć z tym, że dywizja może przejść do natarcia i prowadzić je w różnorodnych i skomplikowanych sytuacjach pola walki. Na przykład: w warunkach zagrożenia lub obustronnego użycia broni masowego rażenia, przy częstych i gwałtownych zmianach położenia i braku dostatecznych danych o nieprzyjacielu, sąsiadach, a niekiedy nawet o własnych oddziałach, w trakcie częstych i silnych uderzeń lotnictwa, działań desantów śmigłowcowych, grup dywersyjno - rozpoznawczych, zakłóceń radioelektronicznych, uderzeń kawalerii powietrznej itp.^{x/}

Szereg szczególnie skomplikowanych i ciężkich sytuacji należy się spodziewać w pierwszych dniach wojny.

Na warunki natarcia w poważnym stopniu wpływa również położenie wojsk oraz rodzaj działań oddziałów i ZF nieprzyjaciela. Wiadomo przecież, że w zależności od rodzaju działań przeciw-
nika natarcie dywizji może przyjąć różny charakter. Przez pewien okres czasu / do 1964 r. / określano go w materiałach szkoleniowych jako: przełamanie; pokonanie; bój spotkaniowy i pościg, uważając, że są formy natarcia. Później w podręczniku "TAKTYKA" znalazło się stwierdzenie, że bój spotkaniowy jest rodzajem działań bojowych, chociaż z innych sformułowań tego podręcznika należy sądzić iż zalicza się go do natarcia.

x/ Obecnie armie stacjonujące na ZBRDW nie mają jednostek kawalerii powietrznej. Nie można jednak wykluczyć, że w przyszłości znajdą się one na tym teatrze działań wojennych.

Poza tym, w dotychczasowej literaturze, występują znaczne różnice w ujmowaniu niektórych zagadnień przełamania.

Obeenie dominują poglądy, że natarcie jako rodzaj działań bojowych może przyjąć charakter / formę / :

- p r z e ł a m a n i e - gdy nieprzyjaciel znajduje się w obronie i nie ma możliwości jej obejścia. Polega ono na utworzeniu wyłomu / wyłomów / na taktyczną głębokość tej obrony uderzeniami broni jądrowej, ogniem artylerii, lotnictwa, a także wojsk pancernych i zmechanizowanych oraz rozwinięciu działań w głąb i na skrzydła.

Jeżeli działania są prowadzone bez użycia broni masowego rażenia, przełamania dokonuje się na wybranym odcinku, którego szerokość w początkowym okresie natarcia jest uzależniona w głównej mierze od możliwości ogniowych artylerii i lotnictwa działającego na kierunku natarcia. Na przykład w ćwiczeniu PAW-72 dywizje dokonywały przełamania na odcinku 3 - 4 km. W materiałach na IX konferencję naukową ASG oraz w innych materiałach przyjmuje się, że w przeciętnych warunkach dywizja jest w stanie przełamać silną obronę przeciwnika na odcinku o szerokości do 4 km.

W warunkach użycia broni masowego rażenia dywizja może dokonać przełamania na znacznie szerszym froncie ;

- b o j u s p o t k a n i o w e g o - g d y n i e p r z y j a c i e l d a j ą d o z a ł a m a n i a n a t a r c i a d y w i z j i w s p o s ó b n a c z e p n y ;
- p o ś c i g u - g d y n i e p r z y j a c i e l s i ę w y c o f u j e .

W zależności od położenia wojsk rozróżnia się dwa sposoby przejścia do natarcia z m a r s z u i z r e j o n u w y j ę c i o w e g o w b e z p o ś r e d n i e j s t y c z n o ś c i z n i e p r z y j a c i e l e m .

Natarcie z marszu polega na rozwinięciu wojsk w ugrupowanie bojowe i rozpoczęciu ataku bez zatrzymania się czołowych oddziałów.

Natarcie z marszu wykonuje się w większości wypadków po uprzednim zajęciu przez wojska rejonu wyjściowego położonego w głębi, zwykle 40 - 60 km od czołowych oddziałów przeciwnika. W początkowym okresie wojny dla niektórych dywizji może się ono także rozpocząć bezpośrednio z miejsc stałej dyslokacji lub rejonów alarmowych. W naszym położeniu jest to prawdopodobne tylko wówczas, gdy zajdzie konieczność rozbitcia desantów powietrznych lub morskich nieprzyjaciela. Natomiast gdy dywizja jest w marszu, a mimo to zaistnieje potrzeba wykonania uderzenia lub w toku rozwijania działań w głębi obrony przeciwnika, natarcie prowadzi się bez zajmowania rejonu wyjściowego.

Natarcie z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności dywizja organizuje wówczas, gdy przez pewien okres czasu znajdowała się w obronie, względnie jej natarcie z marszu nie miało powodzenia, a szczególnie w trudnych warunkach terenowych po podejściu z głębi i dokonaniu luźnienia. Polega ono na rozpoczęciu natarcia przez zasadnicze siły dywizji, które odpowiednio wcześniej w stosunku do momentu ataku zajęły rejon wyjściowy wyznaczony w styczności z przeciwnikiem.

Rozpatrując warunki prowadzenia natarcia, należałoby również uwzględnić zagadnienie przewagi. Wiadomo, że dywizja może osiągnąć powodzenie tylko wówczas, gdy na lub uzyska dostateczną przewagę nad nieprzyjacielem. Nie zawsze musi to być

przewaga materialna w całym pasie działania, wyrażona ilością i jakością sił, ale również przewaga położenia, możliwość zaskoczenia, uzyskanie przewagi tylko na wybranych kierunkach itp.

Przewaga materialna odgrywa jednak najczęściej decydującą rolę. W drugiej wojnie światowej dywizje uzyskiwały powodzenie mając różną, ale najczęściej trzykrotną przewagę w siłach i środkach. W niektórych operacjach np. WISŁA - ODRA jednostki radzieckie posiadały na odcinkach przełamania sześciokrotną przewagę. Po wprowadzeniu broni jądrowej uważano przez pewien okres czasu, że dywizji wystarczy uzyskać półtora, najwyżej dwukrotną przewagę.

Obecnie sądzi się, że na odcinku przełamania dywizja powinna uzyskać przynajmniej trzykrotną przewagę w czołgach i piechocie oraz czterokrotną w art. leri. Natomiast w boju spotkaniowym może osiągnąć powodzenie przy równowadze sił.

Poważne znaczenie w uzyskaniu przewagi odgrywa manewr. Poza tym szerokie stosowanie manewru zapewni efektywne wykorzystanie wyników uderzeń BMR oraz ognia klasycznych środków walki, jak również ułatwia utrzymanie ciągłości natarcia itp. Dywizja dokonuje manewru broni jądrową, ogniem oraz oddziałami i pododdziałami, które zgodnie z regulaminem walki mogą być użyte do oskrzydlenia lub obciążenia. Wydaje się, że do form manewru należałoby również zaliczyć uderzenie czołowe w celu przełamania, pomimo, że materiały szkoleniowe ostatnich lat tego nie przewidują.

B. Zadania dywizji w natarciu

Dywizja pancerna jak i zmechanizowana przejdzie do działań wchodząc w skład armii ogólnowojskowej / pancernej /, doraźnie nie organizowanej grupy operacyjnej lub odwołu Frontu. Jej użycie planuje się stosunkowo dokładnie na pierwsze 2 - 3 dni operacji. Na tej podstawie dywizja otrzyma z reguły na dobę walki oraz kierunek dalszego natarcia. W zadaniu określa się najczęściej, co dywizja ma wykonać, w jakim pasie działać i na jaką głębokość wyjść w nakazanym terminie.

Poglądy na treść, a zwłaszcza głębokość zadań oraz szerokość pasa natarcia ulegały i ulegają w dalszym ciągu znacznym zmianom. Na przykład dla dywizji nacierającej na głównym kierunku uderzenia przewidywano :

	szerokość pasa natarcia	głębokość zadania dnia
a/ W warunkach użycia BMR :		
- 1957r.	- 10 km i więcej	- 35 - 40 km ;
- 1959r.	- 20 km i więcej	- 35 - 40 km ;
- 1962r.	- 20 - 30 km	- 100 km i więcej ;
- 1968r.	- <u>20 - 30 km</u>	- <u>80 - 100 km ;</u>
b/ W warunkach bez użycia BMR :		
- 1945r.	- 2 - 3 km	- 25 - 30 km ;
- 1954r.	- do 4 km	- 30 - 40 km ;
- 1968r.	- <u>10 km</u>	- <u>60 - 80 km</u>

W niektórych ówczesnych przeprowadzonych w latach 1968 - 70 poszczególne dywizje otrzymały zadanie dnia o głębokości :

a/ W warunkach użycia BMR ;

- SĘP 68 - 60 - 80 km ;
- PERKOZ 70 - 60 - 90 km ;
- LISTOPAD 70 - 40 - 60 km ;

b/ 2 warunkach bez użycia BMR :

- PERKOZ 70 - 45 - 60 km ;
- PELIKAN 70 - 40 - 45 km ;
- POJEZIERZE 70 - 30 - 40 km ;
- LISTOPAD 70 - 25 - 35 km :

Szerokość pasa natarcia - SĘP 68 - 30 - 35 km ;

LISTOPAD 70 - średnio 22 km ; POJEZIERZE 70 - 25 km.

W ostatnim okresie czasu widać wyraźną tendencję do zmniejszenia głębokości zadań i szerokości pasów natarcia ZT i oddziałów.

Obecnie uważa się, że pas natarcia dywizji zarówno w warunkach użycia, jak i bez użycia BMR może na głównych kierunkach uderzeń wynosić średnio 20 km. Natomiast głębokość zadań - 60 - 80 i więcej km w warunkach użycia broni jądrowej oraz 30 - 50 km w warunkach bez użycia BMR.

Całodzienne zadanie dywizji dzieli się tak samo, jak dotychczas na zadanie bliższe i zadanie dnia, a w warunkach bez użycia BMR, jeżeli zadanie jest stosunkowo głębokie - na bliższe, następne i zadanie dnia, co nacelowuje dywizję na kolejną koncentrację wysiłku w poszczególnych okresach walki, a także ułatwia organizację współdziałania i częściowo dowodzenia.

Podstawowa traść i głębokość poszczególnych zadań dywizji pierwszego rzutu może być następująca :

a/ W warunkach użycia broni masowego rażenia i na głównych kierunkach uderzeń :

- z a d a n i e b l i ż s z e - wykorzystując skutki uderzeń BMR, ostatecznie rozbić w pasie natarcia osłabłe siły dywizji pierwszego rzutu nieprzyjaciela i opanować rubież / rejon / na głębokości 30 - 40 km ;
- z a d a n i e d n i a - rozwinąć natarcie oraz - napółdziałając z sąsiadami - rozbić odwody korpusu i opanować rubież na głębokości 60 - 80 km ;

Przy działaniu w głębi ugrupowania przeciwnika oraz w innych sprzyjających warunkach głębokość zadania dnia, zwłaszcza dywizji pancerniej, może być większa.

b/ W warunkach bez użycia broni masowego rażenia :

- z a d a n i e b l i ż s z e - rozbić część sił pierwszego rzutu dywizji nieprzyjaciela i opanować rubież na głębokości 10 - 15 km ;
- z a d a n i e d n i a - rozbić jego odwody dywizyjne i opanować rubież na głębokości do 30 km ;

Względnie :

- z a d a n i e b l i ż s z e - jak powyżej ;
- z a d a n i e n a s t ę p n e - rozbić odwody dywizyjne nieprzyjaciela i opanować rubież na głębokości 25 - 30 km ;
- z a d a n i e d n i a - rozwinąć natarcie w głąb lub w stronę skrzydeł celem poszerzenia dokonanego wylomu i opanować rubież na głębokości do 50 km.

Na kierunkach drugorzędnych głębokość zadań będzie najczę-
ściej mniejsza.

Dla dywizji drugorzędnych mających wejść do działań w
środku lub pod koniec danego dnia operacji stawia się z reguły
zadanie jednostopniowe, określając w nim siły, które należy
rozbić oraz rejon do opanowania. Dywizji, której nakazuje się
likwidację desantu, względnie okrążonych zgrupowań czy też węzłów
obrony przeciwnika pozostałych na tyłach wojsk pierwszego
rzutu, najczęściej nie wyznacza się pasa działania, a nawet
rejonów do opanowania.

c/ skład i ugrupowanie dywizji.

Dywizja tworzy ugrupowanie do natarcia z posiadanych sił i
środków organicznych oraz przydzielonych na czas wykonania
określonego zadania. Przydział dodatkowych sił i środków prze-
widuje się przede wszystkim dla związków taktycznych mających
działać w pierwszym rzucie i na głównych kierunkach uderzeń.
Przydział ten w zależności od roli, jaką spełnia dywizja, cha-
rakteru zadania oraz ilości sił, którymi dysponuje związek
operacyjny, będzie na każdym razem różny i może wynosić :

- 4 - 6 rakiet z głowicami jądrowymi i 2 - 4 rakiety chemiczne ;
- 2 - 4 dywizyjony artylerii / przewiduje się znaczny wzrost
ilości artylerii / ;
- w szczególnych wypadkach pułk artylerii przeciwpancernej ;
- do batalionu saperów.

Obecnie, zgodnie z etatami ówczesnymi, dywizja w swoim skła-
dzie posiada :

	BZ	DPano
- ludzi	11912	8906
- ozołgów	238	320
- transporterów opano.	465	268
- wyrzutni, dział i moźdz. ^x	209	129
- wyrzutni raketowych	3	3
- środków ppane.	<u>306</u>	<u>191</u>
- razem wozów bojowych i po- jazdów mech.	<u>3018</u>	<u>2461</u>

465
 40
 3

 120
 80

 200
 80
 90

 170

Wydaje się jednak mało prawdopodobne, aby dywizja przystąpiła do natarcia, mając pełne stany ludzi i sprzętu. Należy się liczyć z brakami w ukoźpletowaniu, a gźównie ze stratami, które poszczególne oddziały poniosą już w czasie przegrupowania, gźównie w sprzęcie. Straty będą zdecydowanie większe, gdy przegrupowanie prowadzi się w warunkach oddziaływania przeciwnika lub gdy dywizja przechodzi do natarcia, będąc uprzednio w walce. Wielkość strat może się wahać od kilku procent na skutek przegrupowania do kilkadziesiąciu przy uderzeniach przeciwnika, zwłaszcza bronią jądrową.

Jeżeli straty są znaczne, a równocześnie zajdzie konieczność przejścia do natarcia w stosunkowo krótkim czasie, przewiduje się :

- w wypadku dużych strat tylko w niektórych oddziałach dywizji - uzupełnienie mniej obeszładnionych przez włączenie w ich skład ocalałej części sił z jednostek o większych stratach i naruszonym systemie dowodzenia, zachowując na

x/ Wliczono również artylerię przeciwlotniczą.

ogół dotychczasową strukturę organizacyjną uzupełnianego oddziału ;

- w wypadku dużych strat 50 - 60 % w większości jednostek dywizji - tworzenie oddziałów / oddziału / zbiorez - y c h. Oddziały te organizuje się na bazie tych jednostek, które poniosły stosunkowo najmniejsze straty, włączając w ich skład wszystkie ocalałe siły z pozostałych pododdziałów danego rodzaju, a nawet z innych rodzajów wojsk. Strukturę organizacyjną oddziałów zbiorczych dostosowuje się do aktu - alnych możliwości dowodzenia oraz ocalałej ilości ludzi i sprzętu.

✓ Przed omówieniem dalszych zagadnień należałoby jednak wyjaśnić niektóre określenia teoretyczne dotyczące ugrupowania.

Zgodnie z regulaminem walki wojska prowadzą działania w ugrupowaniu marszowym, przedbojowym i bojowym. Wszystkie te formy ugrupowania, w zależności od warunków i potrzeb mogą wystąpić w natarciu dywizji, o czym mówi się w podręczniku " TAKTYKA ". Regulamin musztry wymienia nawet szyki jakie przyjmują pododdziały w poszczególnych ugrupowaniach. Brak jest jednak określenia mówiącego o elementach ugrupowania wojsk i ich urzutowaniu. Dlatego też wydaje się celowo nazwać je " ugrupowaniem taktycznym " lub - umownie - rozumieć pod pojęciem " ugrupowania ".

Przestrzegając powyższej terminologii, można stwierdzić, że ugrupowanie / taktyczne dywizji do natarcia, w przeciętnych warunkach i przy zachowaniu zasadniczej struktury organizacyjnej, składa się z pułków pierwszego rzutu, pułków drugiego rzutu lub odwołu ogólnowojskowego, dywizjonu rakiet taktycznych,

artylerii do ognia pośredniego, artylerii przeciwlotniczej,
odwołu przeciwpancernego, inżynieryjnego, chemicznego, oddziału
zaporowego, oddziałów zabezpieczenia ruchu i bardzo często z
desantu śmigłowego oraz oddziału wydzielonego.

Dywizja przyjmuje jedną z form ugrupowania do działań wówczas,
gdy jej poszczególne oddziały zajmą wyznaczone im miejsce prze-
widziane planem walki. Następuje to w różny sposób i w różnym
czasie w zależności od położenia, z którego związek taktyczny
przechodzi do natarcia. I tak, przy natarciu z marszu zachodzi
konieczność rozwinęcia pierwszego rzutu i niektórych
innych elementów / oddziałów / dywizji z ugrupowania marszo-
wego w przedbojowe, a następnie w bojowe. W tym celu
wyznacza się, uwzględniając charakter terenu, a szczególnie
istniejącą sieć dróg oraz zasięg naziemnych środków ogniowych
przeciwnika, odpowiednie drogi marszu oraz rubieże, na
które wojska powinny wyjść, zmieniając kolejne swoje
ugrupowanie.

W ramach dywizji, dla pułków i ich pododdziałów organicz-
nych ustala się :

- linię wyjściową / około 5 km od rejonu
wyjściowego / ;
- rubież rozwinęcia w kolumny
batalionowe w odległości 8 - 12 km od czoło-
wych oddziałów nieprzyjaciela ;
- rubież rozwinęcia w kolumny
kompanijne poza zasięgiem ognia przeciwpancernych
poisków kierowanych, dział i oszczędów strzelających na wprost.

Średnio w odległości 4 - 6 km ;

- rubież rozwinięcia w kolumny plutonowe w odległości 2 - 3 km ;

- rubież ataku jak najbliższej przedniego skraju obrony przeciwnika, zwykle za naturalnymi ukryciami chroniącymi przed obserwacją i ogniem na wprost.

Po osiągnięciu przez ozołowe oddziały rubieży ataku ugrupowanie bojowe dywizji może się przedstawiać następująco :

- pułki pierwszego rzutu - ich bataliony ozołowe / kcz / w ugrupowaniu bojowym, bataliony drugorzutowe - w przedbojowym. Głębokość ugrupowania 12 - 15 km ;
- dywizjon rakiet taktycznych na stanowiskach startowych, 6 - 10 km od ozołowych oddziałów przeciwnika ;
- artyleria pułkowa na stanowiskach ogniowych w odległości 1 - 3 km od nieprzyjaciela, dywizyjna w odległości 2 - 3 km, względnie w ugrupowaniu przedbojowym za pierwszym rzutem ;
- odnody specjalne - 3 do 5 km za pierwszym rzutem ;
- drugi rzut dywizji w ugrupowaniu przedbojowym 15 - 20 km za pierwszym rzutem.

Głębokość ugrupowania / bez tyłów /, zgodnie z podanymi odległościami zalecanymi przez podręcznik " TAKTYKA " wynosi 50 - 65 km ; przy tej głębokości dywizja jest zbyt "rozciągnięta ". Dlatego też przyjmuje się również, że głębokość ugrupowania pułków pierwszego rzutu powinna wynosić 10 - 12 km, natomiast drugi rzut dywizji należy przesunąć w odległości 15 - 20 km od oddziałów ozołowych. Wówczas głębokość ugrupowania dywizji waha się w granicach 35 - 50 km.

Całość ugrupowania dywizji - z wyjątkiem podstawowych środków ogniowych i to nie we wszystkich wypadkach - oraz większość stanowisk dowodzenia znajduje się w ruchu.

W skład ugrupowania ZI w natarciu z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem wchodzi, te same elementy co w natarciu z marszu, lecz tworzy się je odpowiednio wcześniej w stosunku do "G" i wojska pozostają w nim przez pewien czas, czekając na sygnał do działań:

- pierwszy rzut znajduje się w okolicy lub częściowo na rubieży ataku; Jego osozgi - w rejonach wyczekiwania w odległości 8 - 12 km;
- pułki przewidziane do pierwszego rzutu, które mają podejść z głębi - w rejonie rozmieszczenia w kolumnach kompanijnych lub batalionowych;
- dywizjon rakiet taktycznych - na stanowiskach startowych 6 - 10 km od czołowych oddziałów nieprzyjaciela;
- całość artylerii mającej brać udział w ognionym przygotowaniu natarcia - na stanowiskach ogniowych;
- odwody przeciwpancerne pułku i dywizji - na rubieżach rozwinięcia w gotowości do otwarcia ognia na wprost; pozostałe odwody specjalne - w rejonach rozmieszczenia między pierwszym a drugim rzutem dywizji;
- drugi rzut dywizji / odwód ogólnowojskowy - w kolumnach w gotowości do marszu.

II. ORGANIZACJA NATARCIA DZ / DPanc /

A. Zakres organizacji natarcia.

Organizacja natarcia stanowi tę część działalności dowódców oraz sztabów, od której przede wszystkim zależy, w jakim

stopniu i z jakim wynikiem zużytkowane zostaną możliwości bojowe i wysiłek wojsk. Dlatego też wymaga się od poszczególnych oficerów nie tylko głębokiej znajomości zasad i sposobów działań na polu walki, lecz także, a nawet przede wszystkim, umiejętności ich zastosowania w konkretnej sytuacji. Poza tym wymaga się - jeżeli zaistnieje konieczność - wypracowania nowych sposobów działań bardziej odpowiadających faktycznym warunkom, których obecnie nie jest się w stanie w pełni przewidzieć. Jak wiadomo, organizacja natarcia dywizji w przeciętnych warunkach obejmuje :

- ✓ podjęcie decyzji ;
- ✓ postawienie zadań ;
- ✓ organizację współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych;
- ✓ zabezpieczenie tyłowe / materiałowe, medyczne i techniczne/ ;
- ✓ organizację dowodzenia ;
- ✓ osiągnięcie gotowości poszczególnych jednostek w przewidzianym ugrupowaniu do działań.

Z powyższego wyliczenia można łatwo wywnioskować, że ilość przedsięwzięć organizacyjnych nie ulega od dłuższego czasu poważniejszym zmianom. Należy jednak zdać sobie sprawę z tego, że zakres wielu z nich wyraźnie się rozszerzył, jak również znacznie skomplikowała się ich realizacja. Dla ilustracji warto wymienić chociażby takie dodatkowe czynności, jak :

- rozpoznanie systemów radiolokacyjnych, radionawigacyjnych i telewizyjnych nieprzyjaciela oraz ich niszczenie lub zakłócanie ;

- maskowanie przeciwradiolokacyjne jako jeden z elementów całości maskowania ;
- konieczność uwzględnienia w organizacji natarcia prowadzonego w warunkach bez użycia broni jądrowej wszystkich zagadnień, i to w pierwszej kolejności, związanych z przejściem dywizji do działań na wypadek użycia BMR.

Pomimo, że przedsięwzięcie jest stosunkowo wiele, a ich zakres stale się rozszerza, czas na organizację natarcia dywizji we współczesnych warunkach będzie najczęściej bardzo krótki - od kilku do kilkunastu godzin ; tylko w natarciu prowadzonym z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem może być niekiedy dłuższy.

Dlatego też, aby podołać stawianym wymaganiom, zwraca się szczególną uwagę, między innymi, na operatywność i skrócenie pracy dowódców i sztabów oraz dąży się do stosowania równoległości organizacji działań na poszczególnych szczeblach dowodzenia. Obecnie dokonuje się tego przez prawie natychmiastowe poinformowanie o przyszłych działaniach, a następnie możliwie najszybcze postawienie zadań wykonawcom, przeznaczając na podjęcie decyzji minimalną ilość czasu. Poza tym ogranicza się do niezbędnego minimum czasu na wytyczne współdziałania oraz zabezpieczenia bojowego działań, a najczęściej przekazuje się je równocześnie z treścią zadań.

Powyższe rozwiązania są jednak w dalszym ciągu tylko częściowe. Pełne rozwiązanie tego problemu wydaje się możliwe dopiero po zmechanizowaniu i zautomatyzowaniu szeregu czynności organizacyjnych.

tytuł pracy - rekonstrukcja komu pobierany

B. Podjęcie decyzji.

Decyzja do natarcia jest to ustalenie zamiaru i sposobów wykonania zadania w konkretnych warunkach sytuacji bojowej. Podaje się ją w wyniku analizy zadania i oceny położenia oraz - jeżeli pozwalają warunki - rekonesansu. Lub
Zakres rozpatrywania poszczególnych zagadnień - tak pod względem treści, jak i kolejności - może być różny. Decyduje o tym w głównej mierze ilość czasu, styl pracy oraz stopień zaangażowania dowódcy, oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb w kierowaniu jednostkami.

Regulamin walki oraz podręcznik "TAKTYKA" podają, jako najbardziej typową następującą kolejność i treść pracy celem podjęcia decyzji :

- analiza zadania ;
- określenie czynności, które należy natychmiast wykonać w celu szybkiego przygotowania wojsk do dalszych działań, oraz kalkulacja czasu ;
- wydanie szefowi sztabu wytycznych do organizacji rozpoznania, zarządzeń wstępnych i ewentualnie do sposobu przeprowadzenia rekonesansu ;
- ocena położenia i w jej toku wysłuchanie meldunków / danych / poszczególnych oficerów o położeniu rodzajów wojsk, ich możliwościach oraz niezbędnych kalkulacji.

Kolejność pracy przy podejmowaniu decyzji może być również następująca :

- analiza zadania ;

- kalkulacja czasu ;
- wstępna ocena położenia polegająca na rozpatrzeniu niektórych zagadnień celem spręcyzowania zamiaru walki i określeniu niezbędnych czynności, które należy wykonać natychmiast ;
- ogłoszenie zamiaru walki oraz danie wytycznych do przygotowania meldunków / danych / przez oficerów biorących udział w wypracowaniu decyzji i ewentualnie do sposobu przeprowadzenia rekonesansu ;
- wydanie zarządzeń wstępnych dla wojsk^{x/} lub wytycznych do tych zarządzeń ;
- ocena położenia i wysłuchanie meldunków / danych / poszczególnych oficerów, które powinny między innymi zawierać propozycje optymalnego wykorzystania danego rodzaju wojsk i służb.

Różnica między omówionymi wyżej przykładami dotyczącymi kolejności treści pracy podczas podejmowania decyzji polega głównie na stopniu zaangażowania przez dowódcę poszczególnych oficerów w procesie podejmowania decyzji. W drugim schemacie pracy wymaga się od nich również propozycji wykorzystania rodzaju wojsk. Jednak do należytego przygotowania tych propozycji jest potrzebne pewne ukierunkowanie, a to może dać ogłoszenie zamiaru walki i wytyczne.

x/ Niektóre zarządzenia wstępne mogą być wydane już w toku analizy zadania.

Obok przykładów przytoczonych wyżej mogą być również inne, nawet takie, w których dowódca - mając skrajnie ograniczony czas - będzie zmuszony podjąć decyzję nie korzystając z pomocy żadnego z oficerów.

Po przeprowadzeniu analizy zadania i oceny położenia dowódca powinien zawsze dążyć do przeprowadzenia rekonesansu. W praktyce szkoleniowej ostatnich lat ta część pracy dowódcy i sztabu nie była należycie doceniana, chociaż, jak wiadomo, może wnieść do decyzji powziętej z mapy szereg pozytywnych zmian i odegrać znaczną rolę w organizacji natarcia. Skład grup i sposoby prowadzenia rekonesansu mogą być różne. Czas jego trwania znacznie się skraca, jeżeli są warunki użycia śmigłowca. W skład grupy rekonesansowej dowódcy najczęściej wchodzi: szef wydziału operacyjnego, rozpoznawczego, artylerii, saperów oraz niektórzy dowódcy pułków. Dowódca w czasie rekonesansu, z kilku punktów pracy - przede wszystkim na kierunku głównego uderzenia - konfrontuje zasadnicze zagadnienia decyzji wypracowanej na podstawie mapy z faktycznymi warunkami terenowymi. Jeżeli zaistnieje potrzeba, niektóre zagadnienia zmienia lub dokładniej precyzuje. Ponadto ustala i wskazuje w terenie położenie czołowych oddziałów przeciwnika oraz określa podstawowe zadania poszczególnym wykonawcom.

Rekonesans na kierunku pomocniczym powinien prowadzić zastępca do spraw liniowych lub szef sztabu dywizji. Do rekonesansu w rejonach tyłowych i na większości dróg marszu wyznacza się dodatkowo oddzielne grupy. Z wynikami pracy tych

Grup dowódcy zapoznaje się przed ostatecznym wnieśieniem poprawek do decyzji, którą następnie melduje przełożonemu.

Meldunek decyzji najczęściej obejmuje: ocenę nieprzyjaciela, zamiar, podstawowe zadania wojsk, podział sił i środków, główne problemy współdziałania, zabezpieczenia bojowego oraz tyłowego, systemu dowodzenia i na zakończenie ewentualnie prośby.

C. Organizacja współdziałania.

Współdziałanie w natarciu organizuje się według zadań, rubieży i czasu na ośią głębokość zadania, przy czym szczególnie dokładnie na głębokość zadania bliższego.

Wszystkie przedsięwzięcia synchronizuje się w czasie i przestrzeni dla wykorzystania skutków uderzeń jądrowych i ogniowych środków własnych, przełożonego oraz działań sąsiadów.

Wytyczne do współdziałania, jak już uprzednio zostało stwierdzone, będą w większości wypadków przekazywane łącznie z treścią zadań bojowych. Jednak z doświadczeń wojennych i szkoleniowych wynika, że współdziałanie najcelowiej jest organizować oddzielnie i to w terenie, a w ostateczności w sztabie, wykorzystując mapy, tablice magnetyczne lub piaskownice. Dlatego też, jeżeli tylko istnieją możliwości, należy o ten sposób zawsze stosować, tym bardziej, że w ostatnio prowadzonych ćwiczeniach zwracano na niego wiele uwagi.

Dowódca dywizji organizuje współdziałanie oddzielnie dla większej jasności i usystematyzowania wytycznych powinien je omawiać w kolejności zgodnie z przewidywanym rozwojem działań. Przy natarciu z marszu wyodrębnić okres podjęcia

rozwińnięcia i ogniowego przygotowania natarcia, przy natarciu z bezpośredniej styczności - zamiast podejścia i rozwińnięcia - zajęcie podstaw wyjściowych, i w obu wypadkach - okres walki, a w niej poszczególne zadania, Przed dniem wytycznych określa, na jaki fragment działań organizuje współdziałanie oraz ogólny zamiar użycia wojsk w tym fragmencie. Następnie omawia szczegółowo sposób działania wszystkich sił i środków celem wykonania postawionych im uprzednio zadań, po czym ustala działanie wojsk w dwóch - trzech sytuacjach możliwego przeciwdziałania nieprzyjaciela. Po omówieniu całości wytycznych sprawdza, czy poszczególni wykonawcy należycie je rozumieją, oraz podaje podstawowe sygnały.

III. PRZEWADZENIE NATARCIA W WARUNKACH UŻYCIA IZR.

A. Rozbicie sił pierwszego rzutu nieprzyjaciela.

Zanim wojska przejdą do ataku wykonuje się uderzenia jądrowe oraz ogniowe przygotowanie natarcia.

W natarciu z marszu bez zajmowania rejonu wyjściowego ogniowe przygotowanie polega na wykonaniu uderzeń lotnictwa oraz nawał ogniowych z reguły tylko częścią artylerii.

W natarciu z rejonów wyjściowych przygotowanie ogniowe wykonuje się według zawczasu opracowanego planu. Udział w nim bierze całość artylerii pułków i dywizji, często czolgi drugiego rzutu, a także artyleria sąsiadów, pod osłoną których dywizja przechodzi do działań.

Z chwilą podejścia piechoty i czołgów na rubież ataku artyleria i lotnictwo przechodzi do ogniowego wsparcia natarcia

przenosząc ogień na cele położone w głębi.

Ogniowe wsparcie natarcia prowadzi się na całą głębokość zadań systemem kolejnych ześrodkowań ognia lub ześrodkowaniami ognia oraz ogniem z obserwacji, a także uderzeniami lotnictwa. Ogień artylerii kieruje się głównie na ocalałe punkty obrony przeciwnika znajdujące się w bezpośredniej styczności z nacierającymi wojskami oraz na artylerię. Lotnictwo wykonuje uderzenia na nowo wykryte cele w głębi ugrupowania nieprzyjaciela, ponadto osłania wojska przed uderzeniami z powietrza, zabezpiecza wysadzenie desantów i wspiera ich działanie.

Jednostki pierwszego rzutu po przejściu w ugrupowanie bojowe zdecydowanie atakują przeciwnika pododdziałami czołgów i piechoty. Piechota może atakować na transporterach opancerzonych lub pieszko. Atak na transporterach należy prowadzić w terenie łatwo dostępnym i tam, gdzie nieprzyjaciel został skutecznie obezwładniony.

Po rozbiciu oddziałów czołowych pułki pierwszego rzutu powinny rozwijać natarcie w możliwie najwyższym tempie, nie obawiając się oderwania od pozostałych sił dywizji, oraz dążyć do głębokiego włamania w ugrupowanie nieprzyjaciela.

Głębokie włamanie powoduje rozcięcie jednostek przeciwnika, co najczęściej doprowadza do dezorganizacji całości jego działań oraz wybitnie zmniejsza możliwość porażenia bronią jądrową oddziałów pierwszego rzutu, lecz stanowi dla nich równocześnie znaczny groźbę, głównie ze strony oddziałów nieprzyjaciela, które mogą przejść do kontrataku.

Poglądy na sposoby odpierania kontrataków uległy w ostatnim okresie czasu znacznym zmianom. Obecnie uważa się,

że do kontrataku odwody przeciwnika dywizja powinna niszczyć uderzeniami broni jądrowej lub obezwładniać ogniem artylerii i lotnictwa, a następnie rozbić atakiem z marszu nacierających oddziałów. Jeżeli jednak w określonych warunkach nie ma możliwości rozbitcia kontrataku atakiem z marszu, dywizja powinna odpierać go z miejsca, wydzielając w tym celu niezbędną ilość sił i środków.

Dla odparcia kontrataku z miejsca oddziały zatrzymują się na dogodnych rubieżach, każda o głębokości do 2 km i w odległości 2 - 3 km jedna od drugiej.

Na pierwszej rubieży przechodzą do odparcia kontrataku bataliony piechoty / koz / pierwszego rzutu pułków. Na tę rubież kieruje się także OPpanc i OZap pułków. Na drugiej rubieży - odwód lub drugi rzut pułków oraz OPpanc i OZap dywizji. Pomiędzy tymi rubieżami zajmuje SO artyleria, która może być również użyta do prowadzenia ognia na wprost. Trzecią i ewentualnie czwartą rubież obsadza w razie konieczności odwód albo drugi rzut dywizji.

Poważną rolę w odpieraniu kontratakującego przeciwnika z miejsca może spełnić wykonanie uderzenia przez część nacierających sił dywizji na jego skrajdło i tyły.

Kontynuując natarcie poszczególne oddziały dywizji muszą nie tylko prowadzić bezpośrednią walkę z nieprzyjacielem, ale również - jeżeli zajdzie tego konieczność - likwidować skutki uderzeń bronią jądrową oraz chemiczną, pokonywać rejonny zniszczeń i strefy skażeń, pasy zapór, przeszkody terenowe itp.

Strefy skażeń - jeżeli nie można ich obejść - należy po przeprowadzeniu rozpoznania, wykonaniu niezbędnych przedsięwzięć inżynierskich oraz zorganizowaniu służby porządkowo - ochronnej, pokonywać z jak największą szybkością i na kierunkach zapewniających jak najmniejsze napromienianie / skażenie / ludzi i sprzętu.

Podczas natarcia dowódca dywizji kieruje działalnością wojsk z SD lub WSD. Szczególną uwagę zwraca na wszechstronne rozpoznanie, które zgodnie z dyrektywą MON dotyczącą szkolenia w 1971 r. należy " podnieść do rangi czołowej dziedziny starcia z przeciwnikiem, jego rezultaty ściślej sprzężone z niszczącymi uderzeniami wojsk lądowych, lotnictwa i marynarki wojennej " ... jak również na utrzymanie współdziałania, skupienie wysiłków poszczególnych pułków i rodzajów wojsk na kierunkach narysowującego się powodzenia, wprowadzenie w odpowiednim momencie drugiego rzutu, natychmiastowe niszczenie wykrytych środków jądrowych nieprzyjaciela oraz zabronienie mu dokonywania manewru.

B. Bój spotkaniowy.

B ó j s p o t k a n i o w y ma miejsce wtedy, gdy obie strony dążą do wykonania swoich zadań w sposób zaczepny i głębokość tych zadań sięga poza rubież starcia.

We współczesnych warunkach konieczność prowadzenia boju spotkaniowego przez dywizję wystąpi bardzo często i w różnych sytuacjach pola walki. Najczęściej będzie miał on miejsce po przełamaniu taktycznej strefy obrony przeciwnika, chociaż w wielu wypadkach, zwłaszcza w początkowym okresie wojny, całość

natarcia dywizji może się rozpocząć od tej formy działań.

Ponieważ w boju spotkaniowym obie strony dysponują na określonym obszarze z reguły jednakową ilością sił i środków, dla uzyskania powodzenia konieczne jest stworzenie przewagi na wybranym kierunku oraz wprowadzenie do walki już od początku starcia jak największej ilości jednostek. Dokonuje się tego przez wykonanie głównego uderzenia na jedno ze skrzydeł przeciwnika z równoczesnym wydzieleniem części sił celem przeciwstawienia się nieprzyjacielowi na kierunku jego zasadniczych działań. Dywizję ugrupowuje się z reguły w jeden rzut. Uderzenie czołowe stosuje się tylko wtedy, gdy manewr na skrzydło i tyły nieprzyjaciela jest utrudniony warunkami terenowymi lub wymagałby dłuższego okresu czasu.

C. Pościg.

P o ś c i g jest wynikiem sytuacji, w której nieprzyjaciel rozpoczął wycofanie / odwrót / na skutek uderzeń naszych wojsk. Celem pościgu jest rozbitcie wycofujących się sił. Charakteryzuje go dążność do wyjścia na skrzydła i tyły wycofujących się sił; wzbronienia im zajęcia obrony na nowych rubieżach; rozwinięcia działań w szybkim tempie i na szerokim froncie. Ponadto cechuje go złożoność dowodzenia i znaczne trudności utrzymania współdziałania oraz terminowego zaopatrywania. Pościg może nastąpić po pomyślnym rozwinięciu natarcia w toku którego rozbito zasadnicze siły przeciwnika, albo w razie jego zamierzonego wycofania.

Jak wiadomo - w zależności od sposobu prowadzenia rozróżniamy pościgi czołowy, równoległy lub kombinowany.

Z chwilą stwierdzenia możliwości wycofania się nieprzyjaciela na wszystkich szczeblach dowodzenia przystępuje się natychmiast do realizacji przedsięwzięć związanych z organizacją i prowadzeniem pościgu, ustalając między innymi kierunki pościgu, siły które mają go rozpocząć w pierwszej kolejności, ich zadania itp. Jeżeli z określonych przyczyn zadania dotyczące pościgu nie dotrą do wojsk na czas, to rozpoczynają go one samorzutnie, do czego są zobowiązane zasadami zawartymi w regulaminie walki.

Przejście dywizji do pościgu rozpoczyna się zwykle od pościgu czołowego poszczególnych jej oddziałów. W pościgu tym nie można jednak całkowicie rozbić wycofującego się przeciwnika gdyż ma on duże szanse stawiania skutecznego oporu na dogodnych rubieżach terenowych. Dlatego też do pościgu czołowego wyznacza się możliwie najmniejszą ilość sił, które powinny przerywać się w ugrupowanie ariergard nieprzyjaciela i opóźniać ich wycofanie. Do opóźnienia i dezorganizacji wycofywania sił głównych wykorzystuje się broń jądrową, desanty śmigłowe, artylerię i lotnictwo. Ich uderzenia oraz ogień skierowuje się na kolumny przeciwnika maszerującego przez węzły dróg, cieśniny, mosty na przeszkodach wodnych itp.

Siły główne dywizji po rozbiciu pododdziałów osłonowych nie wdają się w dalszą walkę, lecz dążą jak najszybciej do wyjścia na drogi umożliwiające prowadzenie pościgu równoległego, a następnie do wyprzedzenia nieprzyjaciela w opanowaniu dogodnych

rubieży terenowych. Z chwili przejścia do pościgu równoległego z sił głównych dywizji wydziela się poszczególne pododdziały, zwłaszcza osłógów celem zaatakowania wycofujących się po sąsiednich drogach kolumn przeciwnika. Pościg powinien się zakończyć dopiero po całkowitym rozbiciu wycofującego się nieprzyjaciela.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawiona treść wykładu objęła tylko część problemów dotyczących organizacji i prowadzenia natarcia. Rozpatrując je starano się przedstawić najbardziej typowe warunki i możliwe rozwiązania poszczególnych zagadnień. Niektóre z nich mogą, a nawet powinny budzić poważne zastrzeżenia, gdyż nie mają jeszcze pełnych, przynajmniej teoretycznych uzasadnień. Na przykład nie są dostatecznie wyjaśnione wymagania dotyczące materialnej przewagi w natarciu w warunkach użycia broni masowego rażenia jak również sposobów wykonywania ataku w sytuacjach, gdy nieprzyjaciel nie został wystarczająco obezwładniony oraz szereg innych. Należy jednak sądzić, że wykład zobrazował w znacznym stopniu obecne poglądy na charakter i właściwości działań dywizji w natarciu.

Wydruk. w 5 egz.

Egz. Nr. 1 - 5 Bibl. Szkol.

Wyk. pżk Bąk

Druk. K.F.

Nr kś. 050/71/K-12

Ark. brudn. 030

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Bielska Złoty Specjalnych

Na ewid.

39905

